

Rapport

Gigtforeningens medlemsundersøgelse om håndtilgængelighed

Januar 2006

Indholdsfortegnelse

Baggrund	3
Undersøgelsens indhold	3
Formål med undersøgelsen	4
Resultater	4
Videre tiltag på området	6
Konklusion	6
Bilag 1: Spørgeskema og artikel fra Ledsager nr. 5, 2005	7
Bilag 2: Artikel med resultater fra Ledsager nr. 1, 2006	8

Baggrund

700.000 danskere over 15 år lever med en eller anden form for gigt. De, der har gigt i hænderne har typisk svært ved at åbne ting, der kræver styrke i hænderne, et godt "pincet-greb" i fingrene eller hvor der skal vrides, og hvor der skal trykkes på en lille flade, f.eks. blisterpakninger. Fælles for mennesker med gigt i hænderne er, at de har daglige smerter, svage hænder og stive led.

I 2005 var håndtilgængelighed et af Gigtforeningens fokusområder, hvor foreningen ønskede at arbejde for, at "mennesker med muskel- og skeletsygdomme skal kunne håndtere fødevarer- og medicinemballage uden brug af særlige hjælpemidler eller hjælp fra andre," som det siges i Gigtforeningens Tilgængelighedsprofil.¹

Derfor tog Gigtforeningen en række initiativer for at skabe bedre håndtilgængelighed til bl.a. emballage. Disse initiativer er koordineret med de øvrige nordiske gigtforeninger, idet Nordisk Reuma Råd (sammenslutning for de nordiske gigtforeninger) i 2005 via midler fra Nordisk Råd, har iværksat et fælles nordisk projekt, som har til formål at iværksætte og koordinere nordiske tiltag omkring tilgængelig emballage. På sigt er formålet med projektet at få udviklet en metode, der kan danne basis for udvikling af en egentlig standard for tilgængelig emballage.

Et af Gigtforeningens initiativer i 2005 var at skabe en generel øget opmærksom på problemet med dårlig tilgængelighed til emballage – et problem som er fælles for mange forbrugere. Gennem øget synlighed omkring problemet, er det Gigtforeningens håb, at såvel beslutningstagere som producenter, brancheforeninger og fødevarerhandelskæder vil få øje på problemet og i fællesskab arbejde for at forbedre forholdene.

Gigtforeningen gennemførte i juni 2005 en kvalitativ undersøgelse, hvor vi bad 15 personer (5 personer med leddegigt i hænderne, 5 med slidgigt i hænderne og 5 uden gigt i hænderne) om at åbne 23 forskellige fødevarer og vurdere, hvor lette/svære emballagen var at åbne. Resultaterne af denne undersøgelse kan læses i en særskilt rapport med titlen: "Gigtforeningens test af 23 fødevareremballager."²

Gigtforeningen ønskede også at spørge sine medlemmer om deres oplevelser med emballage og at synliggøre, hvilke problemer mennesker med gigt møder i dagligdagen. Derfor gennemførte Gigtforeningen en medlemsundersøgelse gennem foreningens medlemsblad Ledsager.

Undersøgelsens indhold

Gigtforeningens medlemsblad Ledsager nr. 5, 2005 indeholdt en opfordring til læserne om at udfylde et spørgeskema, hvor spørgsmålene drejede sig om læsernes problemer med tilgængelighed til emballage – fortrinsvis til fødevareremballage. Som indledning til spørgeskemaet var trykt en artikel, der forklarede Gigtforeningens ønske om at sætte fokus på emballageområdet.

¹ Profilen kan læses i hele sin længde på www.gigtforeningen.dk/maerkesager/tilgaengelighed

² Rapporten kan læses i hele sin længde på www.gigtforeningen.dk/maerkesager/tilgaengelighed

Undersøgelsen indeholdt nogle få baggrundsspørgsmål, der belyste, hvorvidt de, der svarede, havde gigt, hvilken type gigt de havde, hvor gamle de var mv.

I spørgeskemaundersøgelsen bad vi læserne om at vurdere forskellige typer af fødevareemballage med hensyn til hvor svær eller let emballagen var at åbne. Ud for hver fødevareemballage skulle læserne således vurdere, hvorvidt de fandt emballagen:

1. Umulig at åbne
2. Svær at åbne
3. Hverken svær eller let at åbne
4. Let at åbne
5. Meget let at åbne

Skemaet indeholdt desuden spørgsmål om, hvor hyppigt læserne oplevede problemer med emballage, om de anvendte hjælpemidler, om de måtte bede andre om hjælp til at åbne emballage samt andre spørgsmål.

Spørgeskemaet og artiklen fra Ledsager kan læses i fuld længde under bilag 1.

Formål med undersøgelsen

Det er vigtigt for Gigtforeningen at besidde viden om omfanget af problemer med emballage, for at kunne påvirke politikere, producenter og andre. For at øge Gigtforeningens viden og dermed kunne styrke vores indsats var det oplagt at spørge Gigtforeningens medlemmer om deres erfaringer med åbning af emballage.

Resultater

Gigtforeningen havde en fornemmelse af, at utilgængelig emballage var et stort problem for mennesker med gigt i hænderne. Denne fornemmelse blev til fulde bekræftet af undersøgelsens resultater.

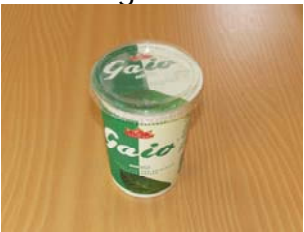

Ved svarfristens udløb den 15. november 2005 var der indkommet ca. 1.200 besvarelser af spørgeskemaet. Personerne, der svarede, havde stort set alle slid- eller leddegigt i hænderne. Hos disse oplevede 98% besvær med at åbne emballage. I begge grupper (personer med leddegigt og personer med slidgigt) oplevede ca. 1/3 dette besvær dagligt.

Samlet for begge grupper oplevede personerne hyppigheden af problemerne således:

- 33% flere gange dagligt
- 59% flere gange om ugen

Samtidig angav 90%, at de må bede om hjælp til at åbne emballage og 80%, at de anvendte hjælpemidler ud over saks og kniv.

I undersøgelsen blev læserne bedt om på en skala fra 1 til 5 at vurdere, hvor let/svær forskellige emballager er at åbne. Resultaterne af kategorierne umulig, svær og hverken svær eller let vises i nedenstående figur, mens resultaterne af kategorierne let og meget let ikke er medtaget i dette skema, da det naturligvis er mest interessant at anskueliggøre problemerne:

Emballage type	Umulig at åbne	Svær at åbne	Hverken svær eller let at åbne
Mælk 	8%	59%	24%
Pålægspakker med snipper 	37%	53%	7%
Dåser med ring	25%	55%	12%
Sodavand med skruelåg	27%	51%	16%
Glas med skruelåg	42%	47%	7%
Foliepakker (f.eks. kiks)	7%	42%	35%
Plastbægre 	10%	52%	29%
Blisterpakninger 	10%	43%	27%
Låg på medicinglas	18%	51%	21%

Laver man en top 9 liste over de mest utilgængelige emballager vurderet efter dem, der scorede højest i umulig og svær, ser den således ud:

1. Pålægspakker med snipper: 90%
2. Glas med skruelåg: 89%
3. Dåser med ring: 80%
4. Sodavand med skruelåg: 78%
5. Låg på medicinglas: 69%
6. Mælk: 67%
7. Plastbægre: 62%
8. Blisterpakninger: 53%
9. Foliepakker (f.eks. kiks): 49%

Det bliver dermed tydeligt, at der er tale om væsentlige problemer med at åbne emballage, idet alle emballagetyper (på nær foliepakker) af 90-53% af læserne karakteriseres som værende umulig eller svær at åbne.

I undersøgelsen blev læserne også bedt om at angive, hvad de mente var årsagen til deres besvær med at åbne emballage. Her var resultaterne følgende:

- Få kræfter: 80%
- Smerter: 63%
- Ledstivhed: 52%

Undersøgelsens resultater viste også, at besvær med at åbne emballage kunne have alvorlige følger, idet ca. halvdelen af personerne havde prøvet at komme til skade ved åbning af emballage.

Videre tiltag på området

I undersøgelsen bad vi også læserne om svar på, hvorvidt Gigtforeningen skal arbejde videre med området. 80% tilkendegav, at det var meget vigtigt, at arbejdet fortsatte.

Arbejdet med emballage kan muligvis på lang sigt udmunde i en mærkningsordning for tilgængelig emballage, hvilket 94% angav som kunne værende med til at påvirke deres valg af varer.

Når det derimod kom til, hvorvidt de deltagende personer ville være villige til at betale mere for en vare med en tilgængelig emballage, var meningene delte. I undersøgelsen blev det formuleret således: "Er du villig til at betale f.eks. 1 krone mere for en liter mælk i en tilgængelig emballage?" Her svarede 68% nej og 32% ja.

Konklusion

Medlemsundersøgelsen viser tydeligt, at mennesker med gigt i hænderne har store problemer med at åbne forskellige typer af emballage, og at der skal sættes ind på området, så det kan føre til mere tilgængelig emballage.

Bilag 1: Spørgeskema og artikel fra Ledsager nr. 5, 2005

Hjælp os til mere viden

I arbejdet for at forbedre tilgængeligheden til diverse emballager og indpakninger har vi brug for medlemmernes viden og erfaring

Mælkekartoner, skruelåg, pålægspakker og blisterpakninger. En udfordring for mange danskere i almindelighed, men især for mennesker med håndproblemer f.eks. som følge af gigt.

Det kan gøres bedre. Derfor har Gigtforeningen i 2005 håndtilgængelighed som fokusområde. Når man taler om tilgængelighed, tænker de fleste på, at en kørestol skal kunne komme frem. Men langt flere mennesker har problemer med håndtilgængelighed, især når det drejer sig om medicin- og fødevareemballage.

For at Gigtforeningen kan arbejde videre med problemet i forhold til eksempelvis politikere, producenter og supermarkeds kæder, er det vigtigt, at vi får mere at vide om vore medlemmers problemer og erfaringer med tilgængelighed til emballage.

Derfor vil vi bede alle medlemmer (uanset om man selv har gigt) om at udfylde og returnere nedenstående spørgeskema til Gigtforeningen, Gentoftegade 118, 2820 Gentofte, att. Lene Mandrup Thomsen, senest tirsdag den 15. november 2005.

Spørgeskema

Sendes til Gigtforeningen, Gentoftegade 118, 2820 Gentofte,
Att.: Lene Mandrup Thomsen

Skemaet kan også printes ud fra www.gigtforeningen.dk/embalageskema

Har du gigt og/eller ondt i ryggen?

ja nej

Har du gigt i hænder og/eller arme?

ja nej

Hvis ja:

slidgigt leddegigt andet

Kon:

kvinde mand

Alder: _____

Oplever du besvær med at åbne emballage?

ja nej

Hvis ja:

flere gange dagligt
 flere gange om ugen
 mindre end en gang om ugen.

Hvis ja:

Må du bede andre om hjælp?

ja nej

Anvender du hjælpemidler ud over saks eller kniv, når du skal åbne emballage?

ja nej

Angiv med tallene fra 1 til 5, hvor let/svært du har ved at åbne følgende typer emballage.

- 1: umulig at åbne.
- 2: Svær at åbne.
- 3: Hverken svær eller let.
- 4: Let at åbne.
- 5: Meget let at åbne.

Mælkekarton:

Pålægspakke med snipper:

Dåse med ring:

Sodavand med skruelåg:

Glas med skruelåg:

Foliepakke, f.eks. en rulle kiks eller cigaretter:

Plastbæger:

Blisterpakninger:

Læg på medicinglas:

Hvad er den væsentligste årsag til, at du har svært ved at åbne emballage:

(sæt gerne flere kryds)

- Få kræfter
 smerter
 stivhed i led
 svækket følesans
 andet

Har du oplevet at du er kommet til skade i forbindelse med åbning af emballage?

ja af og til ofte nej

Hvor meget påvirker prisen dit valg af varer? Er du villig til at betale f.eks. 1 krone mere for 1 liter mælk?

ja nej

Ville en mærkningsordning for tilgængeligheden på et produkt påvirke dit valg af produkt?

ja noget nej

Hvor vigtigt er det, at Gigtforeningen arbejder for at skabe mere tilgængelig emballage?

Angiv dette med et tal fra 1 til 9, hvor 1 betyder, at det slet ikke er vigtigt og 9 betyder, at det er meget vigtigt.

Bilag 2: Artikel med resultater fra Ledsager nr. 1, 2006

Riv en flap, vrid et låg

Tilgængelighed • Af Lene Mandrup Thomsen, projektkoordinator i Gigtforeningen

Ny undersøgelse viser, at udviklingen af tilgængelig emballage er et vigtigt fokusområde for Gigtforeningens medlemmer. Problemet er massivt for Gigtforeningens medlemmer

98 procent af alle med gigt i hænderne oplever massive problemer med at åbne almindelig, dagligdags emballage. Af dem oplever 33 procent problemet flere gange dagligt, mens 59 procent har problemet flere gange om ugen.

Problemerne understreges af, at 80 procent angiver at benytte hjælpemidler (ud over kniv og saks). for eksempel tænderne – når de skal åbne emballage. 90 procent må bede andre om hjælp.

Det fremgår af en spørgeskemaundersøgelse blandt medlemmerne, som Gigtforeningen gennemførte via et spørgeskema bragt i LedSager nr. 5 i 2005. I alt 1.450 medlemmer af Gigtforeningen har deltaget i undersøgelsen.

I undersøgelsen blev medlemmerne bedt om at vurdere forskellige typer af emballage og her ser det ud til, at især pålægspakker med snipper, dåser med ring, glas med skruelåg, blisterpakninger og låg på medicinglas er helt umulige eller meget svære at åbne.

Medlemmerne angiver årsager som få kræfter, smerter og stive led som primære årsager til, at de ikke kan åbne emballagen. Det kan få alvorlige følger for den enkelte. Ifølge undersøgelsen er omkring halvdelen kommet til skade i forbindelse med åbning af emballage.

Gigtforeningen skal arbejde for mere tilgængelig emballage

Det fremgår tydeligt af undersøgelsen, at tilgængelighed til emballage er et vigtigt område, som foreningen skal arbejde med fremover. På en skala fra 1-9 angiver 80 procent med et ni-tal, at forbedringer på området er meget vigtig. Det kan for eksempel være en mærkningsordning for tilgængelig emballage, som 94 procent angiver ville påvirke deres valg at være.

68 procent angiver, at de er villige til at betale for eksempel en krone mere for en liter mælk, hvis den var til at åbne.

– Medlemmernes besvarelser viser med al tydelighed, at Gigtforeningens arbejde for bedre håndtilgængelighed og god emballage ikke blot er en god idé, men også en nødvendig indsats, siger Gigtforeningens direktør, Lene Witte, og fortsætter:

– Jeg kan love, at vi vil fortsætte arbejdet, blandt andet gennem det nu formaliserede samarbejde med Familie- og forbrugerministeriet, industrien og designerne.

Fakta om medlemmernes vurdering af tilgængeligheden til emballage

Gigtforeningen har modtaget 1.450 besvarelser fra medlemmer, der stort set alle har gigt i hænder og/eller arme. De har primært slidgigt og leddegigt. (2/3 slidgigt og 1/3 leddegigt).

- 93 procent af besvarelserne var fra kvinder
- Primært fra 45 år og opefter (dog flest fra 55-75 år)

Besvær med at åbne emballage

- 98 procent oplever besvær.

- 33 procent flere gange dagligt
- 59 procent flere gange om ugen.
- 90 procent må bede om hjælp

Anvendes hjælpemidler ud over saks og kniv?

- 80 procent svarer ja.

Årsager til vanskeligheder med at åbne emballage:

- Få kræfter (80 procent)
- Smerter (63 procent)
- Ledstivhed (52 procent)

Kommet til skade i forbindelse med åbning af emballage?

- Ca. halvdelen er kommet til skade

Påvirker prisen dit valg af varer – er du villighed til at betale mere?

- 68 procent ja
- 32 procent nej

Ville en mærkningsordning påvirke dit valg?

- 94 procent svarer ja, noget

Skal Gigtforeningen arbejde for mere tilgængelighed til emballage?

- 80 procent angiver at det er meget vigtigt

Medlemmernes angivelse af hvor svær forskellige typer emballage er at åbne		
Emballage type	Svær/umulig at åbne (angivet i procent)	Hverken svær eller let at åbne (angivet i procent)
Mælk	67	24
Pålægspakker med snipper	90	7
Dåse med ring	80	12
Sodavand med skruelåg	78	16
Glas med skruelåg	89	7
Foliepakker (f.eks. kiks)	49	35
Plastbæger	62	29
Blisterpakninger	53	27
Låg på medicinglas	69	21

I spørgeskema undersøgelsen blev medlemmerne bedt om at angive om emballagen var umulig, svær, hverken svær eller let, let, meget let at åbne. Kategorierne let og meget let beskrives ikke i dette skema. Tallene angiver hvor mange procent af besvarelsen, der angav udsagnet.